ספר הישר (מדרש) — ספר במדבר

ובחודש השני באחד לחודש, דיבר ה׳ אל משה לאמור. שא את ראש כל זכר לבני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה אתה ואהרון אחיך ושנים עשר נשיאי ישראל. ויעש כן משה, ויבוא אהרון ושנים עשר נשיאי ישראל ויפקדו את בני ישראל במדבר סיני. ויהיו כל פקידי בני ישראל לבית אבותם מבן עשרים שנה ומעלה, שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים. ובני לוי לא התפקדו בתוך בני ישראל אחיהם. ומספר כל זכר לבני ישראל מהן חודש ומעלה, שניים ועשרים אלף. ויתן משה את הכוהנים ואת הלויים איש איש על עבודתו ועל משאו, לעבוד את משכן אוהל מועד כאשר ציוה ה׳ את משה. ובעשרים יום לחודש נעלה הענן מעל משכן העדות. בעת ההיא נסעו בני ישראל למסעיהם ממדבר סיני וילכו דרך שלושת ימים וישכון הענן במדבר פארן, שמה חרה אף ה׳ בישראל כי הכעיסו את ה׳ בשאלם ממנו בשר לאכול. וישמע ה׳ בקולם ויתן להם בשר, ויאכלוהו חודש ימים. ואחרי כן חרה אך ה׳ בהם ויך בהם מכה רבה, ויקברו שמה במקום ההוא. ויקראו בני ישראל אל המקום ההוא קברות התאוה, כי שם קברו את העם המתאוים בשר. ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות אשר במדבר פארן. ויהי בהיות בני ישראל בחצרות, ויחר אף ה׳ במרים על אודות משה ותהי מרים מצורעת כשלג. ותיסגר מחוץ למחנה שבעת ימים עד האספה מצרעתה, ואחר נסעו בני ישראל מחצרות ויחנו בקצה מדבר פארן. בעת ההיא דיבר ה׳ אל משה לשלח שנים עשר אנשים מבני ישראל איש אחד לשבט, ללכת לתור את ארץ כנען. וישלח אותם משה שנים עשר איש וילכו ארצה כנען לרגלה ולחקרה, ויתורו את כל הארץ ממדבר סין עד רחוב לבוא חמת. ויבואו אל משה ואל אהרון מקץ ארבעים יום, וישיבו אותו דבר כאשר היה עם לבבם. ויוציאו עשר האנשים דיבה על הארץ אשר תרו אותה אל בני ישראל לאמור, טוב לנו שוב מצרים מלכת אל הארץ הזאת כי ארץ אוכלת יושביה היא. ויהושע בן נון וכלב בן יפונה היו מן התרים את הארץ אמרו, טובה הארץ מאוד מאוד. אם חפץ בנו ה׳, והביא אותנו אל הארץ ההיא ונתנה לנו, כי ארץ זבת חלב ודבש היא. ולא שמעו אליהם בני ישראל, וישמעו אל דברי עשרת האנשים אשר הוציאו דיבה על הארץ.

וישמע ה׳ את תלונות בני ישראל ויקצוף וישבע לאמור, אם יראה איש מן הדור הרע הזה את הארץ מבן עשרים שנה ומעלה, כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון. אם לא במדבר הזה יתמו הדור הרע הזה, ובניהם הם יבואו אל הארץ והם יירשוה. ויחר אף ה׳ בישראל ויניעם במדבר ארבעים שנה, עד תום כל הדור הרע אשר לא מלאו אחרי ה׳. וישב העם במדבר פארן ימים רבים, ואחר נסעו המדברה דרך ים סוף. בעת ההיא לקח קורח בן יצהר בן קהת בן לוי אנשים רבים מבני ישראל, ויקומו והיצו על משה ועל אהרון ועל כל העדה. ויחר אף ה׳ בהם ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל אשר להם, ואת כל האדם אשר לקורח. ויהי אחרי כן ויסע אלוקים את העם דרך שעיר ימים רבים. בעת ההוא אמר ה׳ אל משה, אל תתגר מלחמה בבני עשו כי לא אתן לכם מאיתם עד מדרך כף רגל, כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר. על כן נלחמו בני עשו בבני שעיר בימים הראשונים, ויתן ה׳ את בני שעיר ביד בני עשו וישמידום מפניהם וישבו תחתם עד היום הזה. על כן אמר ה׳ אל בני ישראל אל תלחמו עם בני עשו אחיכם, כי אין לכם מארצם מאומה. אך אוכל תשברו מאיתם בכסף ושתיתם, ויעשו בני ישראל כדבר ה׳. וילכו בני ישראל במדבר הסב את דרך הר שעיר ימים רבים ולא נגעו את בני עשו, וילכו בדרך ההוא תשע עשרה שנה. ויהי בעת ההיא וימת לטיאנוס מלך בני כיתים בשנת ארבעים וחמש למלכו, היא שנת ארבע עשרה שנה ליציאת בני ישראל ממצרים. ויקברו אותו בהיכלו אשר בנה לו בארץ כיתים, וימלוך תחתיו אביאנוס שלושים ושמונה שנה. ובני ישראל עברו את גבול בני עשו בימים ההם מקץ תשע עשרה שנה, ויבואו ויעברו מדרך מדבר יואב. ויאמר ה׳ אל משה אל תצר את מואב ואל תלחם בם כי לא אתן לכן מארצם, ויעברו בני ישראל את דרך מדבר מואב תשע עשרה שנה ולחום לא הלחמו בם.

ויהי בשנת שלושים ושש שנה לצאת בני ישראל ממצרים, ויך ה׳ אל לב סיחון מלך האמורי. ויערוך מלחמה ויצא להילחם את בני מואב. וישלח סיחון מלאכים אל בעור בן יונוס בן בלעם יועץ מלך מצרים ואל בלעם בנו, לקלל את מואב למען תינתן ביד סיחון. וילכו מלאכי סיחון ויביאו את בעור בן יונוס ואת בלעם בנו, מפתור ארם נהריים. ויבואו בעור ובלעם בנו עיר סיחון, ויקללו את מואב ואת מלכם בעיני סיחון מלך האמורי. וסיחון יצא עם כל חילו וילך אל מואב, וילחם בם ויכניעם ויתנם ה׳ בידו. ויהרוג סיחון את מלך מואב ויקח סיחון את כל ערי מואב במלחמה, וגם את חשבון לקח מהם כי חשבון מערי מואב היא. וישם סיחון את שריו ואת גדוליו בחשבון, ותהי חשבון לסיחון בימים ההם. על כן יאמרו עליה המושלים בעור ובלעם בנו, כדברים האלה לאמור. בואו חשבון תיבנה ותיכונן עיר סיחון, אוי לך מואב אבדת עם כמוש, הנה כתובה על ספר תורת האלוקים. ויהי כאשר ניצח סיחון את מואב, וישם שומרים בערים אשר לקח מאת מואב. ובני מואב נפלו הרבה במלחמה ביד סיחון וישב מהם שבי גדול בנים ובנות ויהרוג מלכם, ויפן סיחון וישב לו אל ארצו. ויתן סיחון כותנות רבות ומנות כסף וזהב אל בעור ואל בלעם בנו וישלחם, וילכו ארם נהריים אל מקומם ואל ארצם. בעת ההיא עברו כל בני ישראל מדרך מדבר מואב, וישובו ויסובו את מדבר אדום. ויבואו כל העדה מדבר צין בחודש הראשון, בשנת הארבעים לצאתם ממצרים. וישבו שם בני ישראל בקדש מדבר סין, ותמת שם מרים ותיקבר שם. בעת ההיא שלח משה מלאכים אל הדד מלך אדום לאמור, כה אמר אחיך ישראל אעברה נא בארצך לא נעבור בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר, דרך המלך נלך. ויאמר אליו אדום לא תעבור בי, ויצא אדום לקראת בני ישראל בעם כבד. וימאנו בני עשו נתון את בני ישראל לעבור בארצם, ויט ישראל מעליו ולא נלחמו בבני עשו. כי לפני זה ציוה ה׳ את בני ישראל לאמור לא תילחמו את בני עשו, על כן נטה ישראל מעליו ולא נלחמו איתם. ויסעו בני ישראל מעל בני עשו מקדש, ויבואו כל העדה הר ההר.

בעת ההיא דיבר ה׳ אל משה, אמור אל אהרון אחיך יאסף שם כי לא יבוא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל. ויעל אהרון כדבר ה׳ אל הר ההר וימת שם, בשנת הארבעים בחודש החמישי באחד לחודש. ואהרון בן מאת שנה ועשרים ושלוש שנים במותו בהר ההר. וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים, ויערוך את חילו להילחם בישראל. וייראו בני ישראל מאוד מפניו כי חיל גדול וכבד מאוד לו, ויתנו לב בני ישראל לשוב מצרימה. וישובו בני ישראל אחוריהם כמהלך שלושת ימים עד מוסרות בני יעקן, כי יראו להם מאוד מפני מלך ערד. ולא יכלו בני ישראל ללכת לשוב אל מקומם, וישבו בבני יעקן שלושים יום. ויהי כראות בני לוי כי לא אבו בני ישראל לשוב, ויקנאו אל ה׳ ויקומו וילחמו את ישראל אחיהם. ויהרגו מהם עם רב, ויושיבום בחוזקה אל מקומם הר ההר. ויהי בשובם, ומלך ערד עודנו עורך צבאו למלחמה לקראת ישראל. וידר ישראל נדר לאמור, אם נתון תיתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם. וישמע ה׳ בקול ישראל ויתן את הכנעני בידם, ויחרם אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה. ויסעו בני ישראל מהר ההר ויחנו באובות. ויסעו מאובות ויחנו בעיי העברים בגבול מואב. וישלח בני ישראל אל מואב לאמור, נעברה נא בארצך עד מקומי. ולא אבו בני מואב נתון את ישראל עבור בארצם, כי יראו בני מואב מאוד. פן יעשו להם בני ישראל כאשר עשה להם סיחון מלך האמורי, אשר לקח את ארצם ויהרוג מהם רבים. על כן לא נתן מואב את ישראל עבור בארצו, וה׳

ציוה את בני ישראל לאמור לבלתי הילחם במואב ויט ישראל מעל מואב. ויסעו בני ישראל מגבול מואב ויבואו בעבר ארנון בגבול מואב, בין מואב ובין האמורי. ויחנו בגבול סיחון מלך האמורי, במדבר קדמות. וישלחו בני ישראל מלאכים אל סיחון מלך האמורי לאמור, נעברה נא בארצך לא נטה בשדה ובכרם לא נשתה מי באר, דרך המלך נלך עד עברנו את גבולך. ולא נתן סיחון את ישראל עבור בגבולו ויקבוץ סיחון את כל עם האמורי, ויצא המדברה לקראת בני ישראל וילחם בישראל יהצה. ויתן ה' את סיחון מלך האמורי ביד ישראל ויך ישראל את כל עם סיחון לפי חרב, וינקום את נקמת מואב.

ויירשו בני ישראל את סיחון מארנון עד יבוק עד בני עמון, ויקחו את כל שלל הערים. ויקח ישראל את כל הערים האלה, וישב ישראל בכל ערי האמורי. ויאמרו כל בני ישראל להילחם את בני עמון, לקחת את כל ארצם גם המה. ויאמר ה' אל בני ישראל אל תצר את בני עמון ואת תתגר בם מלחמה, כי לא אתן לכם מארצם מאומה. וישמעו בני ישראל את דבר ה', ולא נלחמו את בני עמון. ויפנו בני ישראל ויעלו דרך הבשן, ארץ עוג מלך הבשן. ויצא עוג מלך הבשן לקראת ישראל למלחמה ועמו אנשים הרבה גיבורי חיל, ויד חזקה מאוד מעם האמורי. ועוג מלך הבשן איש גיבור חיל מאוד ונעריץ בנו גיבור מאוד, יותר גיבור ממנו. ויאמר עוג בלבו, הנה כל מחנה ישראל מהלך שלוש פרסאות עתה אמיתם כאחת בלא חרב ובלא חנית. ויעל עוג הרה יעצה ויקח משם אבן אחת גדולה אורכה שלוש פרסאות, וישם אותה על ראשו ויאמר להשליכה על מחנה בני ישראל להמית את כל ישראל באבן ההיא. ויבוא מלאך ה' וינקוב את האבן ההיא מעל ראש עוג, ותרד האבן בצוואר עוג ויפול עוג לארץ מכובד ירידת האבן בצווארו. בעת ההיא אמר ה' אל בני ישראל אל תיראו ממנו כי בידכם נתתי אותו ואת כל עמו ואת כל ארצו, ועשיתם לו כאשר עשיתם לסיחון. וירד אליו משה עם מתי מספר מבני ישראל, ויך משה את עוג במטהו אל קרסולי רגליו וימיתהו. ואחרי כן רדפו בני ישראל את בני עוג ואת כל עמו ויכום ויכתום, עד בלתי השאיר להם שריד. ואחרי כן שלח משה מבני ישראל לרגל את יעזר, כי יעזר היתה קריה עליזה מאוד. וילכו המרגלים יעזר וירגלו אותה ויבטחו המרגלים בה', וילחמו הם באנשי יעזר. וילכדו האנשים ההם את יעזר ואת בנותיה ויתנה ה' בידם, ויורישו את האמורי אשר שם. ויקחו בני ישראל את ארץ שני מלכי האמורי, שישים עיר אשר בעבר הירדן מנחל ארנון עד הר חרמון. ויסעו בני ישראל ויבואו בערבות מואב אשר מעבר לירדן יריחו. וישמעו בני מואב את כל הרעה אשר עשו בני ישראל אל שני מלכי האמורי אל סיחון ואל עוג, ויירא כל אנשי מואב מפני בני ישראל מאוד.

ויאמרו זקני מואב, הנה שני מלכי האמורי סיחון ועוג החזקים מכל מלכי הארץ לא עמדו בפני בני ישראל ואיך נעמוד בניהם אנחנו. הלא שלוח שלחו אלינו טרם זה לעבור לעבור מארצנו לדרכם ולא עזבנו אותם, עתה ישובו עלינו בחרבם הקשה והשמידו אותנו את אשר השאיר ממנו סיחון. ויקץ מואב מפני בני ישראל ויירא מאוד מהם, ויתייעצו מה לעשות אל בני ישראל. ויאמרו זקני מואב ויקחו איש מאנשיהם את בלק בן ציפור המואבי וימליכוהו עליהם בעת ההיא, ובלק איש חכם מאוד. ויקומו זקני מואב וישלחו אל בני מדין לעשות איתם שלום, כי מלחמה גדולה ושנאה היתה בין מואב ובין מדין בימים ההם מימי הדד בן בדד מלך אדום המכה את מדין בשדה מואב עד הימים ההם. וישלחו בני מואב אל בני מדין ויעשו איתם שלום, ויבואו זקני מדין ארץ מואב לשלום בני מדין. ויתייעצו זקני מואב וזקני מדין מה לעשות להם, להציל את נפשם מישראל. ויאמרו כל בני מואב אל זקני מדין, עתה ילחכו בני ישראל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה כי כזאת וכזאת עשו לשני מלכי האמורי החזקים ממנו. ויאמרו זקני מדין אל מואב, שמענו כח בעת אשר נלחם איתכם סיחון מלך האמורי ויגבר ידו עליכם ויקח את ארצכם. כי שלח אל בעור בן יונוס ואל בלעם בנו מארם נהריים ויבואו ויקללו אתכם, על כן גברה יד סיחון בכם וילכוד את ארצכם. ועתה שלחו נא גם אתם אל בלעם בנו כי הנה עודנו בארצו, ונתתם לו שכרו ויבוא ויקלל את כל העם אשר יראתם מפניהם. וישמעו זקני מואב את הדבר הזה וייטב בעיניהם לשלוח אל בלעם בן בעור, וישלח בלק בן ציפור מלך מואב מלאכים אל בלעם לאמור. הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את כל הארץ, והוא יושב ממולי. ועתה לכה נא ארה לי אותו כי עצום הוא ממני אולי אוכל להילחם בו וגרשתיו, כי שמעתי את אשר תברך מבורך ואשר תאור יואר. וילכו מלאכי בלק אל בלעם, לקלל את העם להילחם את מואב. ויבוא בלעם אל בלק, לקלל את ישראל. ויאמר ה' אל בלעם לא תאור את העם, כי ברוך הוא. ויסת בלק בלעם לקלל את ישראל יום יום, ולא שמע בלעם אל בלק מפני דבר ה' אשר דיבר אל בלעם.

וירא בלק כי לא שמע בלעם אל דברו ויקם וילך אל מקומו, וגם בלעם שב אל ארצו וילך משם מדינה. ובני ישראל נסעו מערבות מואב, ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השיטים בקצה ערבות מואב. ויהי בשבת בני ישראל בנחל השיטים, ויחל לזנות אל בנות מואב. ויגשו בני ישראל לפני מואב, ובני מואב תקעו אהליהם נגד מחנה בני ישראל. ויירא בהי מואב מפני ישראל ויקחו בני מואב את כל בנותיהם וכל נשיהם היפות תואר וטובות המראה, וילבישו אותם כסף וזהב ובגדים יקרים. ויושיבו בני מואב את הנשים ההנה פתח אהליהם, למען ראות אותם בני ישראל ויפנו אליהן ולא ילחמו את מואב. ויעשו כל בני מואב את הדבר הזה אל בני ישראל, ויושיבו איש את בתו ואיש את אשתו פתח אהלו. וכל בני ישראל ראו את מעשה בני מואב ויפנו בני ישראל אל בנות מואב, ויתאוו להן וילכו אליהן. ויהיה בבוא העברי אל פתח אוהל מואב ויראה את בת מואב, ויחמוד אותה בלבו וידבר עמה פתח האוהל את אשר יחפוץ. ויהי בדברם, ויבואו אליהם כל אנשי האוהל וידברו אל העברי כדברים האלה. הלא ידעתם כי אחים אנחנו כולנו יחד בני לוט ובני אברהם אחיו, ולמה לא תשבו איתנו ולמה לא תאכלו את לחמינו ואת זבחינו. ויהי כי ירבו עליו בני מואב בדבריהם ויסיתו אותו בחלקת דבריהם והושיבוהו האהלה וטבחו לו וזבחו לו, ואכל מזבחם ומלחמם. ויתנו לו יין וישתה וישכרוהו, ויושיבו לפניו נערה יפה ועשה בה כרצונו כי לא ידע כי שתה יין הרבה. ככה יעשו בני מואב לישראל במקום ההוא בנחל השיטים. ויחר אף ה' בישראל על הדבר הזה וישלח בהם מגפה, וימותו מישראל ארבעה ועשרים אלף איש. והנה איש אחד מבני שמעון זמרי בן סלוא שמו ויקרב את המדינית את כוזבי בת צור מלך מדין, לעיני כל בני ישראל. וירא פנחס בן אלעזר בן אהרון הכהן את הדבר הרע הזה אשר עשה זמרי. ויקח רומח וילך אחריהם וידקור את שניהם ויהרגם, ותעצר המגפה מעל בני ישראל.

בעת ההיא אחרי המגפה, ויאמר ה' אל משה ואל אלעזר בן אהרון הכהן לאמור. שאו את כל ראש עדת בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה כל יוצא צבא, ויפקדו משה ואלעזר את בני ישראל למשפחותיהם ויהיו פקודי כל ישראל שבע מאות אלף ושבע מאות ושלושים. ופקודי בני לוי מבן חודש ומעלה, שלושה ועשרים אלף. ובאלה לא היה איש מפקודי משה ואלעזר אשר פקדו, במדבר סיני. כי אמר ה' להם מות ימותו במדבר, וימותו כולם ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון. ויהי אחרי כן ויאמר ה' אל משה, אמור אל בני ישראל לנקום מאת מדין את נקמת אחיהם בני ישראל. ויעש כן משה ויתבחרו בני ישראל מהם שנים עשר אלף. אלף למטה, וילכו מדינה. ויצבאו בני ישראל על מדין ויהרגו כל זכר, וגם את חמשת נסיכי מדין ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. וישבו בני ישראל את נשי מדין ואת טפם, ואת כל בהמתם ואת כל אשר להם. ויקחו את כל השלל ואת כל המלקוח, ויביאו אותו אל משה ואל אלעזר אל ערבות מואב. ויצאו משה ואלעזר וכל נשיאי העדה לקראתם בשמחה. ויחצו את כל שלל מדין אל ישראל. ויקחו בני ישראל משלל מדין, וינקמו בני ישראל ממדין נקמת אחיהם בני ישראל.